

АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ

РІШЕННЯ

06 лютого 2019 р.

Київ

№ 86-р

Про визнання підтримки суб'єктів господарювання, зазначеної у повідомленні, допустимою державною допомогою відповідно до Закону, внаслідок внесення надавачами державної допомоги змін до умов її надання

За результатами розгляду повідомлення про державну допомогу, надісланого листами Міністерства енергетики та вугільної промисловості України (далі – Міненерговугілля) від 19.04.2018 № 02/13-3136 (вх. № 204-ПДД від 19.04.2018) та від 06.06.2018 № 04/13-4432 (вх. № 6-01/6500 від 06.06.2018), розпорядженням державного уповноваженого Антимонопольного комітету України від 06.08.2018 № 01/160-р розпочато розгляд справи № 500-26.15/17-18-ДД про державну допомогу для проведення поглибленого аналізу допустимості державної допомоги для конкуренції.

Антимонопольний комітет України, розглянувши матеріали справи про державну допомогу № № 500-26.15/17-18-ДД та подання Департаменту моніторингу і контролю державної допомоги про попередні результати розгляду справи від 17.01.2019 № 500-26.15/17-18-ДД/25-спр,

ВСТАНОВИВ:

1. ПОРЯДОК РОЗГЛЯДУ СПРАВИ

- (1) Листом від 19.04.2018 № 02/13-3136 (вх. № 204-ПДД від 19.04.2018) Міненерговугілля відповідно до пункту 2 розділу 9 Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» було подано повідомлення про чинну державну допомогу (далі – Повідомлення).
- (2) Антимонопольним комітетом України листом від 03.05.2018 № 500-29/05-5433 було Повідомлення залишено без руху й надано тридцятиденний строк для усунення недоліків та надання додаткової інформації.
- (3) Листом від 06.06.2018 № 04/13-4432 (вх. № 6-01/6500 від 06.06.2018) Міненерговугіллям надіслано доопрацьоване повідомлення про нову державну допомогу та надано додаткову інформацію.
- (4) За результатами розгляду Повідомлення та додаткової інформації розпорядженням державного уповноваженого від 06.08.2018 № 01/160-р розпочато розгляд справи про державну допомогу № 500-26.15/17-18-ДД.

2. ВІДОМОСТІ ВІД НАДАВАЧА ПІДТРИМКИ

2.1. Надавач підтримки

(5) Міністерство енергетики та вугільної промисловості України (01061, м. Київ, вул. Хрещатик, 30).

2.2. Отримувач підтримки

(6) Державні вугледобувні підприємства.

2.3. Мета (ціль) підтримки

(7) Метою (ціллю) підтримки є:

- виконання загальнодержавних програм розвитку;
- сприяння окремим видам господарської діяльності.

2.4. Очікуваний результат

(8) Задоволення потреби галузей економіки у відповідному обсязі високоякісної продукції.

(9) Фінансове оздоровлення державних вугледобувних підприємств.

(10) Забезпечення своєчасної виплати заробітної плати працівникам вугледобувних підприємств державного сектору економіки за рахунок фінансового покриття витрат із собівартості готової товарної вугільної продукції, не забезпечених доходами від реалізації.

(11) Технічне переоснащення вугледобувних підприємств.

2.5. Форма підтримки

(12) Часткове покриття витрат із собівартості готової товарної вугільної продукції, не забезпечених доходами від реалізації, шляхом оплати праці та внесення обов'язкових платежів, пов'язаних із виплатою заробітної плати, у тому числі на погашення заборгованості із заробітної плати, і технічного переоснащення та модернізації вугледобувних підприємств.

2.6. ОБСЯГ ПІДТРИМКИ

(13) Загальний обсяг підтримки – 1 500 000 000 грн на 2018 рік.

2.7. Підстава для надання підтримки

(14) Гірничий закон України, бюджетна програма КПКВК 1101590 «Здійснення заходів із забезпечення вітчизняного виробництва вугільної продукції та подальшого реформування державного сектору вугільної промисловості».

2.8. Тривалість підтримки

(15) З 1997 року.

3. ІНФОРМАЦІЯ, ОТРИМАНА В ПРОЦЕСІ РОЗГЛЯДУ СПРАВИ

- (16) Погашення заборгованості із заробітної плати працівникам та обов'язкових платежів, пов'язаних із виплатою заробітної плати, без урахування штрафів і пені здійснюється відповідно до інвентаризації, що проводиться вугледобувними підприємствами, результати якої подаються Міненерговугілля, яке:
- 1) затверджує розподіл обсягу бюджетних асигнувань у розрізі вугледобувних підприємств;
 - 2) перераховує бюджетні кошти вугледобувним підприємствам на окремі рахунки, відкриті в органах Казначейства.
- (17) Якщо сума виділених бюджетних коштів є меншою, ніж обсяг заборгованості із заробітної плати працівникам та обов'язкових платежів, пов'язаних із виплатою заробітної плати, Міненерговугілля розподіляє бюджетні кошти між вугледобувними підприємствами пропорційно визначеній заборгованості в тих періодах, в яких є заборгованість працівників.
- (18) Відповідно до статті 7 Гірничого закону України одним із принципів державної політики у гірничодобувній промисловості є державна підтримка гірничих підприємств.
- (19) Відповідно до статті 9 Гірничого закону України обсяги державної підтримки визначаються Державним бюджетом України на поточний рік.
- (20) Механізм використання коштів, передбачених у державному бюджеті за програмою «Здійснення заходів із забезпечення вітчизняного виробництва вугільної продукції та подальшого реформування державного сектору вугільної промисловості» визначений Порядком використання коштів, передбачених у державному бюджеті на здійснення заходів із забезпечення вітчизняного виробництва вугільної продукції та подальшого реформування державного сектору вугільної промисловості, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 07.02.2018 № 63 (далі – Порядок).
- (21) Головним розпорядником бюджетних коштів і відповідальним виконавцем бюджетної програми є Міненерговугілля.
- (22) Одержувачами бюджетних коштів є вугледобувні підприємства державної форми власності або господарські товариства з видобутку вугілля, 100 відсотків акцій яких належать державі (далі – вугледобувні підприємства).
- (23) Бюджетні кошти спрямовуються вугледобувним підприємствам на безповоротній основі.
- (24) Метою бюджетної програми є задоволення потреби галузей економіки у відповідному обсязі високоякісної товарної вугільної продукції.
- (25) Бюджетні кошти спрямовуються на:
- забезпечення вітчизняного виробництва товарної вугільної продукції шляхом оплати праці та внесення обов'язкових платежів, пов'язаних із виплатою заробітної плати, у тому числі на погашення заборгованості із заробітної плати;
 - здійснення заходів із технічного переоснащення та модернізації вугледобувних підприємств у сумі не менш як 20 відсотків загального обсягу асигнувань за бюджетною програмою, у тому числі на фінансування інвестиційних проектів вугільної галузі для модернізації та технічного переоснащення шахт, відібраних на конкурсній основі у

2017 році, з урахуванням результатів державної експертизи, проведеної Міненерговугіллям відповідно до статті 15 Закону України «Про інвестиційну діяльність».

(26) З метою визначення обсягу бюджетних коштів, необхідного для часткового покриття витрат, що включаються до собівартості товарної вугільної продукції, вугледобувні підприємства готують, з урахуванням розроблених Міненерговугіллям методичних рекомендацій, прогнозовані техніко-економічні показники діяльності та план заходів, які спрямовані на поліпшення показників із виробництва та зниження витрат товарної вугільної продукції, і подають їх на розгляд Міненерговугілля в установленому ним порядку.

(27) Міненерговугілля:

1) розподіляє та затверджує в установленому порядку обсяги бюджетних коштів між вугледобувними підприємствами, якщо вартість товарної вугільної продукції за прогнозованими цінами не покриває прогнозованих витрат, що включаються до її собівартості, та з урахуванням того, що вони не можуть перевищувати стовідсоткового покриття прогнозованих збитків вугледобувного підприємства;

2) затверджує кожному вугледобувному підприємству окремі прогнозні щомісячні показники їх діяльності в установленому Міненерговугіллям порядку, а саме:

- обсяг видобутку рядового вугілля;
- обсяг, вартість та витрати із собівартості товарної вугільної продукції.

Затверджений обсяг видобутку рядового вугілля та товарної вугільної продукції може коригуватися або уточнюватися:

- у зв'язку з техногенними аваріями через зупинку виробництва не менш як на п'ять робочих днів;
- у разі потрапляння очисного вибою до зони гірничо-геологічного порушення, що призводить до зниження якості вугілля, яке видобувається;
- у разі несвоєчасного введення в дію очисних вибоїв, зокрема у зв'язку із затримкою виготовлення чи постачання необхідного гірничошахтного обладнання;
- у разі передачі шахти для підготовки до ліквідації;

3) визначає для кожного вугледобувного підприємства, з урахуванням плану заходів, зазначеного в пункті 7 Порядку, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 07.02.2018 № 63, щомісячні показники, а саме:

- прогнозовану вартість товарної вугільної продукції виходячи з її асортименту, показників якості та прогнозованої ціни. Прогнозовані ціни на сортове вугілля, вугілля для коксування, а також вугілля для теплових електростанцій та інших споживачів визначаються виходячи із цін для кінцевого споживача відповідно до договорів про продаж вугілля;
- прогнозовані витрати, що включаються до собівартості товарної вугільної продукції, без урахування адміністративних витрат та витрат на збут, а також сум амортизаційних відрахувань, нарахованих на основні засоби, придбані за рахунок бюджетних коштів. Такі витрати розраховуються вугледобувними підприємствами відповідно до галузевих методичних рекомендацій з обліку витрат на виробництво продукції, затверджених Міненерговугіллям.

(28) Обсяг прогнозованих збитків визначається як різниця між прогнозованими витратами та прогнозованою вартістю товарної вугільної продукції.

- (29) Законом України «Про Державний бюджет України на 2018 рік» за бюджетною програмою КПКВК 1101590 «Здійснення заходів із забезпечення вітчизняного виробництва вугільної продукції та подальшого реформування державного сектору вугільної промисловості» передбачені видатки обсягом 1 500 000 тис. грн, які розподілені таким чином:
- КЕКВ 2610 «Субсидії та поточні трансферти підприємствам (установам, організаціям)» - 1 040 000 тис. грн;
 - КЕКВ 3210 «Капітальні трансферти підприємствам (установам, організаціям)» - 460 000 тис. грн.
- Оскільки необхідний обсяг бюджетних коштів на технічне переоснащення вугледобувних підприємств на 2018 рік становить 2 442,7 млн грн, а розписом бюджету на поточний рік, зі змінами, передбачено лише 460,0 млн грн, Міненерговугіллям прийнято рішення профінансувати інвестиційні проекти вугільної галузі для модернізації та технічного переоснащення шахт, відібрані на конкурсній основі у 2017 році, з урахуванням результатів державної експертизи, проведеної Міненерговугіллям відповідно до статті 15 Закону України «Про інвестиційну діяльність», пропорційно до визначених розпорядженнями Кабінету Міністрів України обсягів.
- (30) У 2018 році бюджетні кошти за бюджетною програмою КПКВК 1101590 «Здійснення заходів із забезпечення вітчизняного виробництва вугільної продукції та подальшого реформування державного сектору вугільної промисловості» спрямовувались на забезпечення вітчизняного виробництва товарної вугільної продукції шляхом оплати праці та внесення обов'язкових платежів, пов'язаних із виплатою заробітної плати, у тому числі на погашення заборгованості із заробітної плати та здійснення заходів із технічного переоснащення та модернізації вугледобувних підприємств.
- (31) Визначення обґрунтованої потреби в державній підтримці на часткове покриття витрат із собівартості товарної вугільної продукції, яка спрямовується на забезпечення доступу до запасів вугілля, з метою отримання якісної вугільної продукції для забезпечення енергетичної безпеки країни, здійснюється на основі оцінки діяльності вугледобувних підприємств.
- (32) Державна підтримка на часткове покриття витрат із собівартості товарної вугільної продукції надається за умови, що обсяг такої продукції у прогнозованих цінах не покриває витрат із її собівартості, без урахування адміністративних витрат та витрат на збут, а також сум амортизаційних відрахувань, нарахованих на основні засоби, що придбані за рахунок бюджетних коштів.
- (33) Кошти на погашення заборгованості із заробітної плати працівникам та обов'язкових платежів, пов'язаних із виплатою заробітної плати, визначаються відповідно до інвентаризації, що проводиться вугледобувними підприємствами, результати якої подаються Міненерговугіллю.
- (34) Бюджетні асигнування на здійснення заходів із технічного переоснащення та модернізації вугледобувних підприємств надаються на фінансування інвестиційних проектів вугільної галузі для модернізації та технічного переоснащення шахт, відібраних на конкурсній основі у 2017 році, з урахуванням результатів державної експертизи, проведеної Міненерговугіллям відповідно до статті 15 Закону України «Про інвестиційну діяльність».
- (35) Види діяльності суб'єктів господарювання – видобування кам'яного та бурого вугілля.

(36) Суб'єкти господарювання, яким передбачається надання державної допомоги, перебувають у скрутному становищі.

4. НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ

(37) Відповідно до пункту 1 частини першої статті 1 Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» (далі – Закон) державна допомога суб'єктам господарювання (далі – державна допомога) – підтримка у будь-якій формі суб'єктів господарювання за рахунок ресурсів держави чи місцевих ресурсів, що спотворює або загрожує спотворенням економічної конкуренції, створюючи переваги для виробництва окремих видів товарів чи провадження окремих видів господарської діяльності.

(38) Отже, державна підтримка є державною допомогою, якщо одночасно виконуються такі умови:

- підтримка надається суб'єкту господарювання;
- державна підтримка здійснюється за рахунок ресурсів держави чи місцевих ресурсів;
- підтримка створює переваги для виробництва окремих видів товарів чи провадження окремих видів господарської діяльності;
- підтримка спотворює або загрожує спотворенням економічної конкуренції.

(39) Разом з тим, відповідно до статті 264 Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони (далі – Угода), сторони домовились, що вони застосовуватимуть статті 262, 263 (3) або 263 (4) цієї Угоди з використанням як джерела тлумачення критеріїв, що впливають із застосування статей 106, 107 та 93 Договору про функціонування Європейського Союзу, зокрема відповідну судову практику Суду Європейського Союзу, а також відповідне вторинне законодавство, рамкові положення, керівні принципи та інші чинні адміністративні акти Союзу.

(40) Статтею 5 Регламенту Ради ЄС 1407/2002 (No 1407/2002 of 23 July 2002 on State aid to the coal industry) (далі – Регламент Ради ЄС 1407/2002) визначено:

1. Допомога для доступу до запасів вугілля:

держави-члени можуть, відповідно до пунктів 2 та 3, надавати допомогу підприємству, призначеному спеціально для виробничих одиниць або до групи виробничих одиниць, тільки якщо допомога сприяє збереженню доступу до запасів вугілля. А виробнича одиниця може отримувати допомогу лише за однією з категорій, а саме: допомогу, призначену для покриття початкових інвестиційних витрат та допомогу, що спрямовується для покриття поточних виробничих витрат. Відсутнє поєднання таких видів державної допомоги.

2. Допомога, призначена для покриття початкових інвестиційних витрат, може бути визнана допустимою в разі, якщо вона відповідає умовам, викладеним у Статті 4 (с), (d) та (е), та виконуються такі умови:

(а) допомога повинна бути надана наявним виробничим одиницям, які не отримували допомогу згідно зі статтею 3 рішення Комісії ЄС № 3632/93/ ECSC або які отримали допомогу, змогли досягти конкурентної позиції по відношенню до цін на вугілля аналогічної якості із третіх країн;

(б) виробничі підрозділи складають операційний і фінансовий плани, які відображають, що допомога, надана цьому інвестиційному проекту, забезпечить економічну життєздатність цих виробничих одиниць;

(с) заявлена та фактично сплачена допомога не повинна перевищувати 30 % загальних витрат на відповідний інвестиційний проект, який дозволить виробничій одиниці стати

конкурентоспроможною по відношенню до цін на вугілля аналогічної якості із третіх країн.

3. Державна допомога, що спрямовується для покриття поточних виробничих витрат, визначається сумісною зі спільним ринком, у разі якщо вона відповідає умовам, викладеним у Статті 4 (b) - (e), та виконуються такі умови:

- (a) функціонування відповідних вугледобувних підприємств або їх відокремлених підрозділів є частиною плану перспективного розвитку вугледобувних підприємств;
- (b) державна допомога надається вугледобувним підприємствам або їх відокремленим підрозділам, які, з огляду на рівень та структуру виробничих витрат та обсяги видобутку вугілля місцевого походження згідно із планом перспективного розвитку вугледобувних підприємств, забезпечать позитивний фінансовий результат.

5. ВИЗНАЧЕННЯ НАЛЕЖНОСТІ ЗАХОДУ ПІДТРИМКИ ДО ДЕРЖАВНОЇ ДОПОМОГИ

5.1. Надання підтримки суб'єкту господарювання

(41) Відповідно до статті 7 Гірничого закону України одним із принципів державної політики у гірничодобувній промисловості є державна підтримка гірничих підприємств.

(42) Відповідно до статті 9 Гірничого закону України обсяги державної підтримки визначаються Державним бюджетом України на поточний рік.

(43) Статтею 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції» передбачено, що суб'єкт господарювання - юридична особа незалежно від організаційно-правової форми та форми власності чи фізична особа, що здійснює діяльність з виробництва, реалізації, придбання товарів, іншу господарську діяльність, у тому числі яка здійснює контроль над іншою юридичною чи фізичною особою; група суб'єктів господарювання, якщо один або декілька з них здійснюють контроль над іншими.

(44) Згідно зі статтею 1 Гірничого Закону України:

- гірниче підприємство - цілісний технічно та організаційно відокремлений майновий комплекс засобів і ресурсів для видобутку корисних копалин, будівництва та експлуатації об'єктів із застосуванням гірничих технологій (шахти, рудники, копальні, кар'єри, розрізи, збагачувальні фабрики тощо);
- шахта - гірниче підприємство з видобування корисних копалин (вугілля, солей тощо) підземним способом.

(45) Отже, за наведених умов отримувачі підтримки – підприємства, що здійснюють видобування вугілля, які є суб'єктами господарювання у розумінні Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання».

5.2. Надання підтримки за рахунок ресурсів держави

(46) Механізм використання коштів, передбачених у державному бюджеті за програмою «Здійснення заходів із забезпечення вітчизняного виробництва вугільної продукції та подальшого реформування державного сектору вугільної промисловості», визначений Порядком використання коштів, передбачених у державному бюджеті на здійснення заходів із забезпечення вітчизняного виробництва вугільної продукції та подальшого реформування державного сектору вугільної промисловості, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 07.02.2018 № 63.

- (47) Пунктом 16 частини першої статті 1 Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» встановлено, що ресурси держави – рухоме і нерухоме майно, кошти державного бюджету, інші кошти, що є об'єктом права державної власності, земля та інші природні ресурси, що є об'єктами права власності Українського народу, бюджети фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування, щодо яких здійснюється державний нагляд або якими управляють чи розпоряджаються органи влади.
- (48) Отже, покриття витрат із собівартості готової товарної вугільної продукції, не забезпечених доходами від реалізації, шляхом оплати праці та внесення обов'язкових платежів, пов'язаних із виплатою заробітної плати, у тому числі на погашення заборгованості із заробітної плати, і технічного переоснащення та модернізації вугледобувних підприємств, здійснюється за рахунок ресурсів держави у розумінні Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання».

5.3. Створення переваг для виробництва окремих видів товарів чи провадження окремих видів господарської діяльності

- (49) Повідомлена підтримка спрямована на покриття витрат із собівартості готової товарної вугільної продукції, не забезпечених доходами від реалізації, шляхом оплати праці та внесення обов'язкових платежів, пов'язаних із виплатою заробітної плати, у тому числі на погашення заборгованості із заробітної плати, і технічного переоснащення та модернізації вугледобувних підприємств, тобто підтримка спрямована на окремих суб'єктів господарювання, які відповідно провадять окремі види господарської діяльності.
- (50) Зазначена підтримка підприємств, що здійснюють видобуток вугілля, від звичайних витрат, які б здійснював суб'єкт господарювання, що провадить аналогічну господарську діяльність за звичайних ринкових умов, тобто без втручання держави.

5.4. Спотворення або загроза спотворення економічної конкуренції

- (51) Як зазначено вище, підприємства, що здійснюють видобуток вугілля, отримають переваги в результаті надання повідомленої підтримки, що відповідно покращить їх конкурентну позицію, порівняно з іншими суб'єктами господарювання, які здійснюють або могли б здійснювати аналогічну господарську діяльність, та які не отримують такої підтримки. Отже, повідомлена підтримка спотворює або загрожує спотворенням економічної конкуренції.

5.5. Віднесення повідомленої фінансової підтримки до державної допомоги

- (52) Враховуючи викладене, повідомлена підтримка підприємств, що здійснюють видобуток вугілля за рахунок ресурсів держави, що спотворює або загрожує спотворенням економічної конкуренції, створюючи переваги для провадження окремих видів господарської діяльності, є державною допомогою у розумінні Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання».

6. ВИСНОВКИ ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ РОЗГЛЯДУ ПОВІДОМЛЕННЯ

- (53) На підставі наведеного, а також інформації та документів, отриманих під час розгляду справи, отримувачі підтримки, а саме державні вугледобувні підприємства, здійснюють діяльність на ринку видобування кам'яного вугілля.

- (54) Державна допомога, про яку зазначено в Повідомленні, надається на підставі Гірничого закону України та бюджетної програми КПКВК 1101590 «Здійснення заходів із забезпечення вітчизняного виробництва вугільної продукції та подальшого реформування державного сектору вугільної промисловості», яка передбачена Законом України «Про Державний бюджет України на 2018 рік».
- (55) Відповідно до частини четвертої статті 35 Бюджетного кодексу України, якщо бюджетний запит передбачає надання державної допомоги суб'єктам господарювання за рахунок державного бюджету у будь-якій формі, головні розпорядники бюджетних коштів додають до бюджетного запиту копію рішення Уповноваженого органу з питань державної допомоги, прийнятого за результатами розгляду повідомлення про нову державну допомогу або справи про державну допомогу відповідно до Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання», або письмово повідомляють про їх звільнення від обов'язку повідомлення про нову державну допомогу з посиланням на положення зазначеного Закону та нормативно-правові акти, якими встановлені відповідні умови для звільнення.
- (56) Антимонопольний комітет України, як уповноважений орган у сфері контролю державної допомоги, не оцінював бюджетні програми, затверджені Законом України «Про Державний бюджет на Україні на 2018 рік», та порядки використання коштів Державного бюджету за цими бюджетними програмами як заходи нової державної допомоги, оскільки зазначеною вище нормою їх погодження при формуванні Державного бюджету на 2018 рік не вимагалось, а отже, заходи підтримки господарської діяльності, передбачені Законом України «Про Державний бюджет України на 2018 рік», не потребують повідомлення Комітету як нова державна допомога.
- (57) Крім того, згідно зі статтею 20 Бюджетного кодексу України:
- на рівні державного бюджету у бюджетному процесі застосовується програмно-цільовий метод;
 - особливими складовими програмно-цільового методу у бюджетному процесі є бюджетні програми, відповідальні виконавці бюджетних програм, паспорти бюджетних програм, результативні показники бюджетних програм;
 - бюджетні програми формуються головними розпорядниками бюджетних коштів під час підготовки пропозицій до Бюджетної декларації (прогнозу місцевого бюджету) та складання бюджетного запиту з урахуванням планів діяльності на середньостроковий період, прогнозних та програмних документів економічного й соціального розвитку;
 - програмно-цільовий метод у бюджетному процесі передбачає застосування середньострокового бюджетного планування, у рамках якого здійснюється складання Бюджетної декларації (прогнозу місцевого бюджету).
- (58) Відповідно до пункту 40 частини першої статті 2 Бюджетного кодексу України паспорт бюджетної програми - документ, що визначає мету, завдання, напрями використання бюджетних коштів, відповідальних виконавців, результативні показники та інші характеристики бюджетної програми відповідно до бюджетного призначення, встановленого законом про Державний бюджет України (рішенням про місцевий бюджет), та цілей державної політики у відповідній сфері діяльності, формування та/або реалізацію якої забезпечує головний розпорядник бюджетних коштів.
- (59) Пунктом 4 частини першої статті 2 Бюджетного кодексу України встановлено, що бюджетна програма - сукупність заходів, спрямованих на досягнення єдиної мети, завдань та очікуваного результату, визначення та реалізацію яких здійснює розпорядник бюджетних коштів відповідно до покладених на нього функцій.

- (60) Згідно з пунктом 15 частини першої статті 1 Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання», програма державної допомоги - нормативно-правовий акт або сукупність актів, на підставі яких певним категоріям суб'єктів господарювання передбачається надання державної допомоги впродовж певного або невизначеного періоду у визначеному або невизначеному розмірі.
- (61) Відповідно до Правил складання паспортів бюджетних програм та звітів про їх виконання, затверджених наказом Міністерства фінансів України від 29.12.2002 № 1098 (у редакції наказу Міністерства фінансів України від 14.01.2008 № 19), зареєстрованих у Міністерстві юстиції України від 21.01.2003 за № 47/7368, встановлено, зокрема, що мета бюджетної програми відображає цілі, яких необхідно досягти при виконанні бюджетної програми у середньостроковому періоді, відповідає пріоритетам державної політики у відповідній сфері, визначеним нормативно-правовими актами, та спрямована на досягнення стратегічних цілей головного розпорядника бюджетних коштів. Мета повинна бути чіткою, реальною та досяжною.
- (62) Враховуючи викладене, пріоритети державної політики у вугільній сфері визначені статтею 7 Гірничого закону України, а саме, одним із принципів державної політики у гірничодобувній промисловості є державна підтримка гірничих підприємств та статтею 9 зазначеного Закону України.
- (63) Крім того, державна підтримка вугледобувних підприємств за бюджетною програмою КПКВК 1101590 «Здійснення заходів із забезпечення вітчизняного виробництва вугільної продукції та подальшого реформування державного сектору вугільної промисловості» здійснюється щорічно, починаючи з 1997 року.
- (64) Отже, беручи до уваги положення статті 7 та статті 9 Гірничого закону України, який прийнятий до набрання чинності Законом у повному обсязі, а саме 06.10.1999, що передбачають державну підтримку гірничих підприємств, встановлено, що заходи підтримки, про які зазначається в Повідомленні, є **чинною державною допомогою**.
- (65) Згідно з положеннями статті 2 Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» державна допомога є недопустимою для конкуренції, якщо інше не встановлено цим Законом.
- (66) Частиною першою статті 5 Закону встановлено, що державна допомога є допустимою, якщо надається з метою:
- забезпечення споживачів соціально важливими товарами за умови, що така допомога не є дискримінаційною стосовно місця походження товарів;
 - відшкодування шкоди особам, постраждалим унаслідок надзвичайних ситуацій техногенного чи природного характеру, згідно із законом.
- (67) Згідно з частиною першою статті 6 Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» державна допомога може бути визнана допустимою, якщо вона надається для таких цілей:
- сприяння соціально-економічному розвитку регіонів, рівень життя в яких є низьким або рівень безробіття є високим;
 - виконання загальнодержавних програм розвитку або розв'язання соціальних та економічних проблем загальнонаціонального характеру;

- сприяння окремим видам господарської діяльності або суб'єктам господарювання в окремих економічних зонах, за умови, що це не суперечить міжнародним договорам України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України;
 - підтримки та збереження національної культурної спадщини, якщо вплив такої державної допомоги на конкуренцію є неістотним.
- (68) Враховуючи наведене, бюджетна програма КПКВК 1101590 «Здійснення заходів із забезпечення вітчизняного виробництва вугільної продукції та подальшого реформування державного сектору вугільної промисловості» **має ознаки недопустимої державної допомоги** відповідно до Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання».
- (69) Разом з тим статтею 267 Угоди встановлено, що Україна протягом трьох років із дати набрання чинності цією Угодою має, зокрема, прийняти національне законодавство про державну допомогу та створити незалежний у своїй діяльності орган, який матиме повноваження, необхідні для застосування в повному обсязі статті 262 цієї Угоди. Цей орган матиме повноваження дозволяти схеми державної допомоги та індивідуальні випадки надання допомоги відповідно до критеріїв, визначених у статтях 262 та 264 цієї Угоди, а також вимагати повернення державної допомоги, яка була надана незаконно. Будь-яка нова допомога, яка надається в Україні, має відповідати положенням статей 262 та 264 цієї Угоди протягом одного року з дати створення такого органу. Україна протягом п'яти років із дати набрання чинності цією Угодою має створити повний реєстр схем державної допомоги, яка надавалася до створення органу, та привести ці схеми допомоги у відповідність із критеріями, визначеними у статтях 262 та 264 цієї Угоди, протягом строку не більше ніж сім років із дати набрання чинності цією Угодою.
- (70) Отже, Україна протягом п'яти років із дати набрання чинності цією Угодою має створити повний реєстр схем державної допомоги, яка надавалася до створення Уповноваженого органу, та привести ці схеми допомоги у відповідність із критеріями, визначеними у статтях 262 та 264 цієї Угоди, протягом строку не більше ніж сім років із дати набрання чинності цією Угодою.
- (71) Відповідно до пункту 18 частини першої статті 1 Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» чинна державна допомога - програма державної допомоги чи індивідуальна державна допомога, яка існувала на день набрання чинності цим Законом або щодо якої Уповноважений орган прийняв рішення про допустимість такої допомоги для конкуренції та строк дії якої ще не завершився.
- (72) Отже, Україна протягом не більше ніж семи років із дати набрання чинності цією Угодою має привести чинні схеми державної допомоги у відповідність із критеріями, визначеними у статтях 262 та 264 цієї Угоди.
- (73) Разом з тим відповідно до пункту 3 розділу 9 Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» чинна державна допомога, що існувала на день набрання чинності цим Законом, яка відповідно до рішення Уповноваженого органу визнана недопустимою для конкуренції, має бути приведена у відповідність із цим Законом у строк, визначений Уповноваженим органом, але не більш як протягом п'яти років із дня набрання чинності цим Законом.
- (74) Регламентом Ради ЄС 1407/2002 встановлені відповідні вимоги, за дотримання яких державна допомога у вугільній галузі для доступу до запасів вугілля, а саме: для

покриття початкових інвестиційних витрат та для покриття поточних виробничих витрат, може бути визнана допустимою.

- (75) Регламент Ради ЄС 1407/2002 наразі втратив чинність, проте, враховуючи, що державна допомога, про яку йдеться в Повідомленні, є чинною державною допомогою, положення цього Регламенту можуть бути застосовані до умов надання такої державної допомоги.
- (76) Заходи державної допомоги, викладені в Повідомленні, підпадають під категорію державної допомоги, встановлену Регламентом Ради 1407/2002, доступ до запасів вугілля. Тому відповідно допомога для часткового покриття витрат із собівартості товарної вугільної продукції та допомога на погашення заборгованості із заробітної плати працівникам та обов'язкових платежів, пов'язаних із виплатою заробітної плати, має оцінюватись як допомога для покриття поточних виробничих витрат, а державна допомога на технічне переоснащення та модернізацію вугледобувних підприємств має оцінюватись як допомога, призначена для покриття початкових інвестиційних витрат.
- (77) Враховуючи викладене, державну допомогу у формі часткового покриття витрат із собівартості готової товарної вугільної продукції, не забезпечених доходами від реалізації, шляхом оплати праці та внесення обов'язкових платежів, пов'язаних із виплатою заробітної плати, у тому числі на погашення заборгованості із заробітної плати, і технічного переоснащення та модернізації вугледобувних підприємств, Міненерговугілля може надавати отримувачам державної допомоги (вугледобувним підприємствам) з урахуванням умов, передбачених Регламентом Ради ЄС 1407/2002.
- (78) Експертами проекту технічної допомоги Європейського Союзу «Підтримка Антимонопольного комітету України у впровадженні правил державної допомоги» підтримано зазначену позицію листом від 25.01.2019 № SESAR2019.
- (79) На подання з попередніми висновками від 17.01.2019 № 500-26.15/17-18-ДД/25-спр (далі – Подання) Міненерговугілля листом від 24.01.2019 № 02/13-758 (вх. № 6-01/1001 від 25.01.2019) надало свої зауваження.
- (80) Міненерговугілля запропонувало деякі уточнення економічних категорій та термінів, що використовуються у визначенні державної допомоги на часткове покриття витрат із собівартості товарної вугільної продукції, а саме:
- структуру виробничих витрат змінити на структуру витрат із собівартості товарної вугільної продукції;
 - передбачувані виробничі витрати змінити на передбачувані витрати із собівартості товарної вугільної продукції.
- (81) Також Міненерговугілля запропонувало в умові щодо наявності операційного та фінансового планів, в яких було б відображено, що допомога конкретного інвестиційного проекту забезпечить економічну життєздатність відповідних підрозділів, вилучити операційний план, оскільки операційні плани підприємствами не складаються та не передбачені законодавством.
- (82) Зазначені пропозиції Міненерговугілля враховані Комітетом.
- (83) Разом з тим Міненерговугілля пропонує вилучити такі умови:
- розмір допомоги на тону вугільного еквівалента не може спричинити зниження ціни на вугілля власного видобутку порівняно із ціною імпортованого вугілля;

- відсутність поєднання з державною допомогою для покриття початкових інвестиційних витрат із державною допомогою для покриття поточних виробничих витрат.

(84) Також Міненерговугілля запропонувало зобов'язання «обсяг витрат, які покриваються державною допомогою не може перевищувати 30% від загальної вартості відповідного інвестиційного проекту» викласти в такій редакції:

«обсяг витрат, які покриваються державною допомогою, не може перевищувати 80 % від загальної вартості відповідного заходу з технічного переоснащення та модернізації вугледобувного підприємства».

(85) Проте вищезазначені пропозиції та зауваження не можуть бути враховані з огляду на те, що вони суперечать положенням Регламенту Ради 1407/2002.

Враховуючи викладене, керуючись статтею 7 Закону України «Про Антимонопольний комітет України», статтею 11 Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання», пунктом 1 розділу IX Порядку розгляду справ про державну допомогу суб'єктам господарювання, затвердженого розпорядженням Антимонопольного комітету України від 12 квітня 2016 року № 8-рп, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 06 травня 2016 року за № 686/28816, Антимонопольний комітет України

ПОСТАНОВИВ:

Визнати, що державна допомога, яку надає Міністерство енергетики та вугільної промисловості України державним вугледобувним підприємствам у формі часткового покриття витрат із собівартості готової товарної вугільної продукції, не забезпечених доходами від реалізації, шляхом оплати праці та внесення обов'язкових платежів, пов'язаних із виплатою заробітної плати, у тому числі на погашення заборгованості із заробітної плати, технічне переоснащення та модернізацію вугледобувних підприємств, на підставі Гірничого закону України, бюджетної програми КПКВК 1101590 «Здійснення заходів із забезпечення вітчизняного виробництва вугільної продукції та подальшого реформування державного сектору вугільної промисловості», є допустимою державною допомогою відповідно до Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» внаслідок внесення змін до умов її надання, шляхом дотримання наступних умов:

1. Державна допомога для часткового покриття витрат із собівартості товарної вугільної продукції та державна допомога на погашення заборгованості із заробітної плати працівникам та обов'язкових платежів, пов'язаних із виплатою заробітної плати (операційні витрати):

- функціонування відповідних вугледобувних підприємств або їх відокремлених підрозділів є частиною плану перспективного розвитку вугледобувних підприємств;

- державна допомога надається вугледобувним підприємствам або їх відокремленим підрозділам, які, з огляду на рівень та структуру витрат із собівартості товарної вугільної продукції та обсяги видобутку вугілля місцевого походження згідно із планом перспективного розвитку вугледобувних підприємств, забезпечать позитивний фінансовий результат;

- державна допомога не перевищує різниці між передбачуваними витратами із собівартості товарної вугільної продукції та передбачуваними доходами за відповідний рік видобутку вугілля. Фактично надана допомога щороку коригується з урахуванням фактичних витрат та доходів до кінця року видобутку вугілля, наступного за роком, в якому надана допомога;

- розмір державної допомоги на тону вугільного еквівалента не повинен субсидіювати ціну реалізації вітчизняного вугілля порівняно з імпортованим вугіллям;

- відсутність поєднання з державною допомогою для покриття інвестиційних витрат.

2. Державна допомога на технічне переоснащення та модернізацію вугледобувних підприємств (інвестиційні витрати):

- вугледобувні підприємства або їх відокремлені підрозділи мають фінансовий план, в якому відображено, що допомога конкретного інвестиційного проекту забезпечить економічну життєздатність відповідних підрозділів;

- обсяг витрат, які покриваються державною допомогою, не може перевищувати 30 % від загальної вартості відповідного інвестиційного проекту;

- розмір державної допомоги на тону вугільного еквівалента не повинен субсидіювати ціну реалізації вітчизняного вугілля порівняно з імпортованим вугіллям;

- відсутність поєднання з державною допомогою для покриття операційних витрат.

3. Бюджетна програма КПКВК 1101590 «Здійснення заходів із забезпечення вітчизняного виробництва вугільної продукції та подальшого реформування державного сектору вугільної промисловості» має бути приведена у відповідність із Законом України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» у строк, передбачений частиною третьою розділу 9 Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання».

Відповідно до частини десятої статті 11 Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» Антимонопольний комітет України може відкликати прийняте ним рішення, якщо воно прийнято на підставі недостовірної інформації, що призвело до прийняття необґрунтованого рішення, та прийняти нове рішення у порядку, встановленому цією статтею.

Голова Комітету

Ю. ТЕРЕНТЬЄВ